

Införande av Basel 3 och harmonisering av kapitaltäckningsregelverket

Finansdepartementet

2011-09-09

Dokumentbeteckning

KOM(2011) 452

slutligt förslag till Europaparlamentets och Rådets förordning om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersbolag.

KOM(2011) 453

slutligt förslag till Europaparlamentets och Rådets direktiv om rätten att driva verksamhet i kreditinstitut och tillsynen över kreditinstitut och värdepappersbolag.

Sammanfattning

Europeiska Kommissionen (kommissionen) har som ett led i sitt arbete med att skapa ett stabilare finansiellt system föreslagit en rad ändringar av de gällande EU-reglerna för bl.a. kreditinstituts och värdepappersbolags (instituts) kapitaltäckning, skuldsättningsgrad och likviditet. Dessutom innehåller förslaget delar som är inriktade mot bolagsstyrningsfrågor och sanktioner. Förslagen, som kallas för CRD 4, syftar till att införa den globala överenskommelsen som kallas för Basel 3 och att harmonisera gällande kapitaltäckningsregler.

Förslagen består av två delar: ett direktiv och en förordning. Förordningen, som blir direkt gällande i medlemsstaterna och ersätter nationell lagstiftning, innehåller detaljerade regler på de krav kreditinstitut och värdepappersbolag måste uppfylla. Det handlar framför allt om krav på kapitaltäckning och skuldsättningsgrad, likviditetskrav och motpartsrisker. De flesta ändringar föreslås träda i kraft år 2013 och kommer, när de införlivats med avtalet om

Förslaget till direktiv, som ska genomföras i nationell lagstiftning, innehåller för kreditinstitut bestämmelser om villkor för att få starta verksamhet i kreditinstitut, etableringsfrihet inom EU och förhållandet till tredjeland. För institut innehåller förslaget till direktiv bestämmelser om tillsyn däribland bolagsstyrningsfrågor, sanktioner och beroendet av externa kreditvärderingsinstitut, samt bestämmelser om kapitalbuffertar. Det direktiv som föreslås är nytt men övervägande delen av bestämmelserna som föreslås i direktivet regleras i dag i andra direktiv. Helt nya bestämmelser som föreslås i direktivet är bestämmelser om bolagsstyrning, sanktioner, beroendet av externa kreditvärderingsinstitut samt kapitalbuffertar. De flesta ändringar föreslås träda i kraft år 2013 och kommer, när de införlivats med avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, att gälla i samtliga EU-medlemsstater samt i Norge, Island och Liechtenstein.

Regeringen anser att förslagen bidrar till att stärka den finansiella stabiliteten. Regeringen stöder att det rådande regelverket med två direktiv i stora delar blir en förordningen eftersom det bidrar till att skapa ett mer enhetligt regelverk inom EU och stärker den inre marknaden på det finansiella området.

Regeringen är positiv till Basel 3-överenskommelsen och att den ska implementeras i EU. Därför är viktigt att innehållet i överenskommelsen inte urvattnas när den genomförs som gällande rätt inom EU. När det gäller de enskilda förslagen anser regeringen att medlemsstaterna ska ha möjlighet och rättighet att vidta de åtgärder som anses motiverade för att säkerställa den finansiella stabiliteten på nationell nivå.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Finanskrisen ledde till ett stort antal insatser för att värna den finansiella stabiliteten. I G20-deklarationen från Pittsburgh, den 24-25 september 2009, kom man på en global nivå överens om åtgärder för att bl. a. förbättra kapitaliseringen av banksystemen. Under december 2010 kom sedan Basel kommittén med ett nytt förslag på regler för banker, den s. k. Basel 3-överenskommelsen. Inom ramen för den framtida europeiska tillsynsstrukturen beslutade den 18 och 19 juni 2009 Europeiska unionens råd att en enhetlig reglering av kreditinstitut och värdepappersbolag är av stor betydelse för den inre marknaden.

Även på området för bolagsstyrning gav finanskrisen upphov till aktiviteter från Kommissionens sida. Som en del av åtgärderna för att stävja överdrivet

risktagande och kortsiktigt tänkande avsåg kommissionen att genom en bredare ansats utvärdera och rapportera om befintlig praxis för bolagsstyrning i finansiella institut samt därefter lämna rekommendationer och i förekommande fall lagstiftningsförslag. Detta inleddes med att kommissionen den 2 juni 2010 presenterade en grönbok om bolagsstyrning i finansiella institut och ersättningssystem.

De föreliggande förslagen ersätter direktiv 2006/48/EG om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut och direktiv 2006/49/EG om kapitalkrav för värdepappersbolag och kreditinstitut.

1.2 Förslagets innehåll Förslagets innehåll

Förordningen

Förordningen, som är det mer omfattande förslaget, specificerar krav på kapitaltäckning och skuldsättningsgrad, likviditetskrav och motpartsrisker. Förordningen är ny och ersätter som påpekats ovan två tidigare direktiv. Det innebär att förordningen primärt innehåller specificerade regler och krav för kapital, likviditet, stora exponeringar, skuldsättning och rapportering.

Bestämmelserna ändrar karaktär genom att förordningen, till skillnad från direktiv, blir direkt gällande inom EU när den antas. Innehållet i förslaget till förordning är dock till största delen samma innehåll som i de två direktiven (kreditinstitutsdirektivet och kapitalkravsdirektivet). Genom att lägga bestämmelserna i en förordning harmoniseras regelverket ytterligare, och är den huvudsakliga åtgärden för att skapa ett enhetligt regelverk för kreditinstitut och värdepappersbolag inom EU i enlighet med Europeiska rådets önskemål.

Kapitaltäckningsreglerna specificerar hur mycket kapital banker och andra kreditinstitut ska ha för att täcka sina risker. Det är i huvudsak risker för förlust i samband med utlåning (kreditrisk), samt marknadsrisker och operativa risker. Marknadsrisk kommer från marknadsvärderingen av tillgångar och åtaganden, och denna värdering varierar kontinuerligt. Operativa risker omfattar alltifrån felräkningar i bankernas kassor till ovanliga händelser som kan få stora konsekvenser för verksamheten, t ex längre strömbavbrott eller terroristhandlingar.

Regelverket specificerar vilken typ av kapital som krävs. Det reglerade kapitalet delas in i två delar: primärkapital och supplementärkapital. Primärkapitalet består dels av kärnprimärkapital som är eget kapital, dvs. aktiekapital och ackumulerade icke-utdelade vinster. Det är det mest förlustabsorberande kapitalet och därför av högre "kvalitet" ur tillsynsmyndighetens perspektiv. Utöver det utgörs primärkapitalet av s k primärkapitaltillskott. Det är bl. a eviga förlagslån med vissa speciella egenskaper. Ett förlagslån är ett lån utan särskild säkerhet och med sämre förmånsrätt än ett obligationslån, vilket innebär att innehavaren vid en

konkurs får betalt efter övriga fordringsägare, men före aktieägarna. Den andra typen av kapital är supplementärkapital som i huvudsak är kortare förlagslån, vissa reserver och annat kapitaltillskott som tillsynsmyndigheten har godkänt som supplementärkapital.

2010/11:FPM148

Både primärkapitaltillskott och supplementärkapital har egenskaper som gör dem till en kombination av aktiekapital och lånekapital. För emittenten av dessa s k hybrider är de attraktiva genom att de oftast är utan rösträtt och har avdragsgill ränta, medan för en investerare lockar deras relativt höga avkastning.

Det grundläggande kapitaltäckningskravet är att kreditinstituten ska ha en kapitaltäckningsgrad på minst 8 procent. Det innebär att kreditinstituten ska ha kapital motsvarande 8 procent av deras tillgångar. Kapitalkraven är dock riskviktade, vilket betyder att olika tillgångar (t ex utlåning till olika låntagare) tilldelas riskvikter som är knutna till risken att låntagaren inte kan fullgöra sina låneåtaganden. Kapitalkravet beräknas därefter som lånebeloppet multiplicerat med riskvikten gånger 8 procent. Ett lån på 1 miljon kronor till ett företag innebär med en riskvikt på 100 procent ett riskviktat kapitalkrav på $1 \text{ miljon} \times 100 \text{ procent} \times 8 \text{ procent} = 80\,000 \text{ kr}$. Bostadslån till hushåll med fastighet som pant har vanligtvis 35 procents riskvikt, varför kapitalkravet på ett bostadslån på 1 miljon kr blir $1 \text{ miljon} \times 35 \text{ procent} \times 8 \text{ procent} = 28\,000 \text{ kr}$. Lån till t ex EU:s medlemsstater (innehav av statsobligationer) har riskvikt noll och ställer därför inte något krav på kapital alls.

Riskviktningen av kreditrisken bidrar till en bättre riskhantering och genomlysning av banker och lägger därmed grunden för en sund och stabil finansmarknad. Ett mer riskkänsligt kapitalkrav möjliggör också att kapitalet i samhället används effektivare.

Kapitaltäckningskraven varierar också beroende på hur avancerad respektive kreditinstitut är i sin risk- och kapitalhantering. Institut med mindre komplexa risker använder schabloniserade, enkla regler medan mer avancerade banker får använda interna metoder för risk- och kapitalutvärdering. Dessa metoder ska godkännas av tillsynsmyndigheten. De interna metoderna etablerar en tydligare koppling mellan risk och kapitalkrav och speglar därmed bättre den verkliga risken i institutens verksamhet.

Utöver själva kapitaltäckningskraven berör regelverket tillsynen av kreditinstituten och specificerar tillsynsmyndigheternas funktioner och befogenheter. Enligt bestämmelserna ska tillsynsmyndigheterna bl. a godkänna de enskilda institutens system för risker, kapital och internrevision, samt kontrollera den faktiska tillämpningen av dessa system. Tillsynsmyndigheten ska även vid behov vidta korrigerande åtgärder genom att bl a kräva ytterligare kapital.

Regelverket specificerar även hur kreditinstitut inom EU ska offentliggöra information. Det handlar både om kvantitativ och kvalitativ information, främst om bankernas risk- och kapitalhantering. Instituterna ska även offentligt redogöra för sina styrningsstrukturer.

Införandet av Basel 3

Helt nya bestämmelser som föreslås i förordningen är de som härstammar från Basel 3-överenskommelsen. Syftet med Basel 3 är att komma till rätta med de brister i gällande regelverk som uppdagats under den finansiella krisen, framför allt att bankerna hade för lite förlustabsorberande eget kapital.

Kapitaltäckning

Förslaget innebär att kvaliteten och nivån på kreditinstitutens kapitalbas förstärks. Miniminivån på kärnprimärkapital (aktiekapital och upparbetade vinster) stiger från 2 till 4,5 procent av riskvägda tillgångar. Det innebär att kravet på primärkapital stiger från 4 till 6 procent. Det totala kravet på kapitaltäckning är kvar på 8 procent av riskviktade tillgångar, genom att kravet på supplementärkapital minskar till 2 procent. De nya nivåerna fasas gradvis in under perioden 2013-2014.

Krisen visade att banker och värdepappersbolag inte hade tillräckligt med förlustabsorberande kapital och det kapital de hade var ibland av alltför svag kvalitet eftersom det inte var lättillgängligt för att täcka uppkomna förluster. Därför skärper förslaget i enlighet med Basel 3-överenskommelsen kriterierna för instrument som ingår i kapitaltäckningen. Dessutom harmoniserar förslaget olika definitioner av kapital och det leder till att den effektiva nivån på det kapital regelverket kräver att instituten håller ökar. En enhet kapital under gällande regelverk är därför inte detsamma som en enhet kapital under det nya regelverket.

Kapitalbuffertar

Det föreslås att två extra kapitalbuffertar införs. Dessa täcks formellt av direktivet och inte förordningen, men de tas upp här eftersom de berör kapitaltäckning. Den ena bufferten är en konserveringsbuffert som ska vara i form av kärnprimärkapital och bestå av 2,5 procent av riskvägda tillgångar. Om kreditinstituten inte uppfyller konserveringsbufferten inträder begränsningar i deras möjligheter att dela ut vinster eller betala ut bonus till anställda. Den andra bufferten är en kontracyklisk buffert på mellan 0 och 2,5 procents av riskvägda tillgångar i form av kärnprimärkapital. Tanken med den kontracykliska bufferten är att dämpa en alltför snabb kreditexpansion under goda tider. Den bestäms nationellt och kommer därför både att variera över tiden och mellan medlemsstaterna. Kapitaltäckningskravet kommer således att variera för olika kreditinstitut beroende på vilken geografisk exponering de har. Buffertarna fasas in gradvis under perioden åren 2016-2018.

Sammantaget innebär detta att kapitaltäckningskraven för kärnprimärkapitalet - det mest förlustabsorberande kapitalet - stiger från 2 procent till mellan 7 och 9,5 procent.

2010/11:FPM148

Ett absolut (icke-riskvägt) soliditetskrav

Det föreslås att ett absolut och icke riskvägt soliditetskrav införs. Detta krav måste uppfyllas utan hänsyn till riskprofilen på kreditinstitutens tillgångar. Syftet är att minska riskerna som uppkommer genom att olika banker har olika modeller för att beräkna sina risker. Detta icke riskvägt soliditetskrav ska fasas in gradvis från åren 2011-2017, och därefter utvärderas innan det blir ett skarpt krav år 2018.

Likviditetskrav

Förslaget innehåller ett kvantitativt krav på bankernas likviditet. Bestämmelsen införs efter krisens erfarenheter med bristande likviditet hos många institut. Kravet innebär att kreditinstituten ska ha likvida och högkvalitativa tillgångar så att de klarar 30 dagars s k "stressat" scenario där en stor del av den kortfristiga finansieringen försvinner. Regeln ska träda i kraft år 2015.

Högre kapitalkrav för att bättre avspegla risken hos motparter

Kapitalkraven för motpartsrisker föreslås bli högre. Riskvikter för vad som kallas motpartsrisk föreslås. Syftet är att den risk som finns för att kreditkvaliteten försämras hos ett instituts motpart bättre avspeglas. Förordningen föreslår också nya regler för hur instituten ska hantera och redovisa vinster och förluster från motpartshandel.

Det nya ramverket stärker bankernas incitament att använda centraliserade motparter för handeln med derivat, vilket syftar till att förhindra att problem sprider sig och påverkar andra aktörer om en marknadsdeltagare får betalnings- eller leveransproblem. Centraliserade motparter fungerar som en mellanhand mellan två individuella motparter i en transaktion, och kan därmed hantera den risk som kan uppstå om en motpart inte kan betala en affär eller leva upp till sitt avtal.

Direktivet

Förslaget till direktivet innehåller bestämmelser om villkor för att få starta verksamhet i kreditinstitut, etableringsfrihet inom EU, förhållandet till tredjeland. För institut, dvs kreditinstitut och värdepappersbolag, innehåller förslaget till direktiv bestämmelser om tillsyn däribland bolagsstyrningsfrågor och sanktioner, samt bestämmelser om

kapitalbuffertar. Det direktiv som föreslås är nytt men övervägande delen av bestämmelserna som föreslås i direktivet regleras i dag i andra direktiv. Helt nya bestämmelser som föreslås i direktivet är bestämmelser om bolagsstyrning, sanktioner, beroendet av externa kreditvärderingsinstitut samt kapitalbuffertar.

Sanktioner

Förslaget syftar till att förstärka och harmonisera medlemsstaternas lagstiftning på sanktionsområdet genom en huvudsakligen minimireglering. Det inkluderar bland annat förslag på s.k. administrativa sanktioner, bestämmelser om ansvar avseende både juridiska och fysiska personer, regler för publicering och offentliggörande av beslut samt regler för att främja rapportering och tips om övertramp. Därtill lägger direktivet fast vilka beslutskriterier som ska beaktas vid nationella beslut om sanktioner, och den modell för beräkning av viten som ska appliceras vid administrativa ekonomiska sanktioner.

Bolagsstyrning

Förslagen som avser bolagsstyrning syftar till att åtgärda de svagheter i systemen för bolagsstyrning i kreditinstitut och värdepappersbolag som uppdagades med den finansiella krisen. Huvudmålet med initiativen är att säkerställa effektiv och stärkt riskstyrning samt motverkande av överdrivet risktagande i individuella kreditinstitut och värdepappersbolag. I förlängningen syftar detta till att även minska överdrivet risktagande i finanssystemet i sin helhet. För att uppnå dessa målsättningar inriktas åtgärderna i förslaget mot följande tre huvudsakliga mål: i) öka effektiviteten i styrelsernas risktillsyn, ii) förbättra riskhanteringsfunktionens status och iii) säkerställa effektiv övervakning av riskstyrning av tillsynsmyndigheter.

De konkreta förslagen på åtgärder för att uppnå de tre huvudsakliga målen kan vidare delas in i tre olika kategorier. Förslag som dels avser roll/uppgiftsfördelningen avseende styrelsen, riskkommittén och riskhanteringsfunktionen, dels styrelsens ansvar och organisation, etableringen av nomineringskommittéer (sammansättning och ansvar) och slutligen krav på sammansättning av styrelser och egenskaper hos styrelseledamöter.

Inom den första kategorin presenteras förslag som syftar till att stärka styrelsens roll gällande riskhantering genom krav på godkännande av riskstrategier, riktlinjer gällande risk samt att tillräckligt med tid avsätts till hantering av risk. Rådgivande riskkommittéer föreslås bli ett obligatoriskt inslag (med hänsyn tagen till principen om proportionalitet). Vidare föreslås att en oberoende och tillräckligt resurssatt riskhanteringsfunktion ska finnas i instituten som ansvarar för att det finns en fullständig bild av alla befintliga risker.

Den andra kategorin utgörs av förslag som syftar till att tydligare definiera styrelsens övergripande ansvar gällande arrangemangen för den inre styrningen av ett institut. För tillsättande av kompetenta och balanserade styrelser föreslås att instituten etablerar en nomineringskommitté (valberedning).

Den tredje och sista kategorin innehåller förslag gällande krav på sammansättning och egenskaper hos styrelseledamöter. Det föreslås att behöriga myndigheter ska kräva att alla ledamöter av styrelsen för ett kreditinstitut vid varje tidpunkt ska vara av tillräckligt god vandel, inneha tillräcklig kunskap, färdigheter och erfarenhet samt avsätta tillräckligt med tid för att utföra sina uppdrag. I syfte att motverka grupptänkande och underlätta kritisk granskning bör bolagsstyrelserna vara tillräckligt diversifierade. Mångfald ska av kreditinstitut räknas in som en av kriterierna för val av styrelseledamöter. Avseende denna del har det i den till direktivet hörande förordningen införts en artikel (nr. 422) som innehåller detaljerade kriterier för offentliggörande av uppgifter gällande dels mål för riskhantering per riskkategori och dels styrningsarrangemang.

Begränsningar i användning av extern kreditrating

Förslaget innehåller bestämmelser som innebär att ett instituts interna kapitalutvärderingsmetoder inte enbart får förlita sig på externa kreditvärderingsföretag. Institut måste ha sina egna sunda kriterier för kreditgivning och för beslutsprocessen vid kreditgivning. Externa kreditbedömningar kan användas som en faktor bland andra i denna process men de får inte vara de enda. Den föreslagna bestämmelsen skulle kräva att institut med kreditriskexponering eller ett betydande antal motparter utvecklar och använder interna modeller som komplement till standardmetoder som baseras på externa kreditvärderingar.

Kapitalbuffertarna

Därtill anger direktivet bestämmelserna för de två kapitalbuffertarna, konserveringsbufferten och den kontracykliska bufferten, som beskrivs ovan under avsnittet kapitaltäckning.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Direktiven (2006/48/EG) om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut samt (2006/49/EG) om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut har genomförts i svensk rätt så som anges i regeringens proposition 2006/2007:5.

Direktiven (2009/83/EG) om ändringar av vissa bilagor till rådets direktiv 2006/48/EG med avseende på tekniska bestämmelser om riskhantering,

(2009/111/EG) om ändring av direktiven 2006/48/EG, 2006/49/EG och 2007/64/EG vad gäller banker anslutna till centrala kreditinstitut, vissa frågor som gäller kapitalbasen, stora exponeringar, tillsynsrutiner och krishantering och (2010/76/EU) om ändring av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG vad gäller kapitalkrav för handelslager, värdepapperisering och samlad tillsynsbedömning av ersättningspolitik har genomförts i svensk rätt så som anges i regeringens proposition 2010/11:110. Övervägande delen av lagändringarna trädde i kraft den 30 juni 2011. I övrigt träder lagändringarna i kraft den 31 december 2011.

Den svenska regleringen består av ramlagstiftning som innehåller omfattande bemyndiganden till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter. Övergripande bestämmelser om rätten att starta och driva verksamhet och om tillsyn i kreditinstitut och värdepappersbolag (institut) finns lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse samt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Bestämmelser som reglerar instituts kapitaltäckning och stora exponeringar finns i lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar.

Bestämmelser om administrativa sanktioner finns i flera lagar som uppställer rörelseregler för finansiella företag. Sanktionsbestämmelserna är likartat utformade för flera olika typer av finansiella företag som t.ex. kreditinstitut och värdepappersbolag i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

Bolagsstyrningen i svenska börsbolag regleras idag av en kombination av dels lagstadgade regler, dels regler utfärdade av näringslivet självt. Aktiebolagslagen (2005:551) gäller för samtliga bolag men kompletteras också av Svensk kod för bolagsstyrning samt det regelverk i form av noteringskrav och noteringsavtal, som gäller på den reglerade marknad på vilken bolagets aktier är upptagna till handel. Till detta bör också läggas Aktiemarknadsnämndens uttalanden om god sed på den svenska aktiemarknaden.

Övergripande bestämmelser för kreditinstitut och värdepappersbolag om bolagsstämma, styrelse, bolagets ledning, ägarprövning, krav på riskhantering och kontroll m.m. återfinns i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, lagen (1995:1570) om medlemsbanker, sparbankslagen (1987:619), lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden och lagen (2004:46) om investeringsfonder.

Vidare regleras kreditinstitut och värdepappersbolag avseende bolagsstyrning mer ingående genom Finansinspektionens föreskrifter.

Påverkan på befintlig lagstiftning

Kommissionens förslag till en förordning avser att reglera kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag (institut). Förslaget avser att i stor utsträckning genomföra den s.k. Basel 3-

överenskommelsen vad gäller ändrade regler för kapitalbasen och kapitalkrav, nya regler om ett icke riskvägt soliditetskrav samt likviditetsregler. Förslaget från kommissionen kommer innebära att ändringar av befintlig lagstiftning kommer att behövas.

Förslaget innebär att en övervägande del av de bestämmelser om kapitaltäckning och stora exponeringar som idag regleras genom EU-direktiv ska regleras genom den föreslagna EU-förordningen. En förordning är allmän och bindande till alla sina delar. Till skillnad mot direktiv, som riktar sig till medlemsstaterna, gäller en förordning för alla. Den är direkt tillämplig, vilket betyder att den övergår till lag som är omedelbart tillämplig i alla medlemsstaterna. Den är alltså likvärdig med nationell lagstiftning och några genomförandeåtgärder ska därför inte vidtas av medlemsstaterna.

Eftersom en EU-förordning inte ska genomföras i medlemsstaterna är det sannolikt att gällande svensk rätt som har genomfört gällande EU-direktiv kommer att behöva ändras. I första hand torde lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar beröras. De bestämmelser som främst berörs är lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar. Lagen reglerar bl.a. instituts kapitalbas, vilka krav som ställs på kapitalet och hur kapitalkraven för kreditrisker, marknadsrisker och operativa risker ska beräknas. Lagen anger även bestämmelser för stora exponeringar och exponeringar mot värdepapperiseringar. Genom att den föreslagna förordningen kommer att gälla som svensk lag kommer dessa bestämmelser sannolikt att behöva upphävas.

De föreslagna reglerna i förordningen som är nya i förhållande till gällande rätt torde inte innebära någon påverkan på befintlig lagstiftning.

De nya bestämmelser om kapitalbuffertar som föreslås i direktivet ska genomföras i svensk rätt. Det finns i gällande rätt ingen motsvarighet till de föreslagna bestämmelserna vilket innebär att lagstiftningsåtgärder är påkallade. Detsamma gäller de nya bestämmelserna som föreslås i direktivet avseende begränsningar vad gäller att förlita sig på externa kreditvärderingsinstitut.

Vad gäller de bestämmelser som föreslås om bolagsstyrning kommer förslagen sannolikt att i första hand påverka den sektorsspecifika lagstiftningen och då främst lagen om bank- och finansieringsrörelse och lagen om värdepappersmarknaden som sannolikt kommer att bli väsentligt mera utförlig gällande bolagsstyrning. För närvarande hänvisar denna lagstiftning till skrivningarna i aktiebolagslagen på området.

Styrelsens huvudsakliga ansvar gällande, bankaktiebolag, sparbanker, medlemsbanker och värdepappersbolag anges i den sektorsspecifika lagstiftningen (lagen om bank- och finansieringsrörelse 6 kap. 4b §) medan grundläggande bestämmelser om styrelsens uppgifter finns i 8 kap. 4 § aktiebolagslagen. Mer detaljerade förslag som rör styrelsens uppgifter och ansvar för riskhantering, tillsyn över riskstrategier samt tillsättning av riskkommittéer, som särskilt ska hantera riskrelaterade frågor, kommer

sannolikt behöva införas i den sektorsspecifika lagstiftningen eftersom denna särskilt vänder sig till kreditinstitut och värdepappersbolag och inte aktiebolag i stort.

Styrelsens möjlighet att delegera vissa uppgifter till utskott inom styrelsen regleras också i aktiebolagslagen idag, vilket troligen även kommer att behöva föras in i den sektorsspecifika lagstiftningen. Gällande inrättande av en obligatorisk nomineringskommitté finns ingen sådan reglering idag vare sig i den sektorsspecifika lagstiftningen eller i aktiebolagslagen. Den senare reglerar heller inget särskilt om nomineringsprocessen utöver att det är bolagsstämman som utser styrelsen. Praxis med valberedningar är däremot etablerad genom den svenska koden för bolagsstyrning (regel 2).

När det gäller styrelsens sammansättning i övrigt finns inte några mer ingående skrivningar i sektorsspecifik lagstiftning utöver krav på oberoende avseende företaget/koncernen, minsta antal ledamöter och separation mellan VD och styrelseordföranderollerna i lagen om bank- och finansieringsrörelse. Aktiebolagslagen har inte några mer specifika skrivningar, och innehåller inte något om oberoende.

När det gäller sanktioner har tillsynsmyndigheten redan idag möjlighet att tillgripa varningar och föreläggande av olika slag, en rätt att återkalla tillstånd samt kan, t.ex. i samband med flaggning, rikta sanktioner mot enskilda personer. Direktivets förslag är dock genomgående mer långtgående och vitesbeloppen är påtagligt högre. Bestämmelsen om publicering av beslut om sanktioner kan innebära att en särreglering i förhållande till personuppgiftslagen (1998:204) behöver införas.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Budgetära konsekvenser

De direkta offentligfinansiella effekterna av regelverket bör sannolikt bli negligerbara. Högre kapitaltäckningskrav kan leda till att de banker som staten har ägarandelar i (för närvarande Nordea och SBAB) minskar utdelningen till aktieägarna för att leva upp till de högre kapitaltäckningskraven. I så fall kan statens intäkter påverkas negativt. Förslagen som avser bolagsstyrning förväntas inte heller ha några större effekter på varken EU-budget eller svensk statsbudget. Regeringen avser att verka för att eventuella ekonomiska konsekvenser med anledning av förslaget ska begränsas i största möjliga mån, och inriktningen är att de ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Konsekvensanalys

Enligt Kommissionens presentation av olika studier om konsekvenserna av högre kapitalkrav innebär förslaget att EU:s banker när förslaget är fullt genomfört år 2019 med nuvarande nivåer på kapitaltäckning har ett

underskott på kärnprimärkapital på 460 miljarder euro, vilket motsvarar 2,9 procent av banksektorns riskvägda tillgångar.

2010/11:FPM148

Enligt analyser från Baselkommittén, ECB och kommissionen har en övergång till högre kapitalkrav och högre likviditetskrav endast en begränsad effekt på den sammanlagda produktionen. När det gäller den långsiktiga ekonomiska konsekvenserna visar Baselkommitténs analyser tydliga positiva långsiktiga ekonomiska fördelar av Basel 3-överenskommelsen, enligt kommissionen. Deras analyser innebär samhällsekonomiska vinster motsvarande en årlig ökning av EU:s BNP på 0,3 -2 procent. Anledningen är att den förväntade frekvensen av framtida kriser blir lägre när kreditinstitutens kärnprimärkapital stiger till 6-9 procent av riskvägda tillgångar.

Andra analyser som kommissionen har gjort visar att den föreslagna totala kapitaltäckningsgraden på minst 10,5 procent skulle minska sannolikheten för en stor bankkris med mellan 29 och 89 procent. Dessutom visar Baselkommitténs analys att högre kapitalkrav, inklusive den kontracykliska kapitalbufferten, och likviditetskrav bör minska svängningarna i den normala konjunkturcykeln. Detta är särskilt relevant för små och medelstora företag som är mer beroende av bankfinansiering genom hela konjunkturcykeln.

När det gäller sanktioner skriver kommissionen att förslaget förväntas underlätta upptäckt av överträdelser och stärka behöriga myndigheters möjlighet att tillämpa lämpliga sanktioner. Detta förväntas i sin tur leda till att bättre genomförande av regelverket för kreditinstitut och värdepappersbolag, vilket skulle gynna alla intressenter. Förslaget kommer inte att öka de administrativa bördorna för finansiella institutioner, inklusive små och medelstora företag, med undantag för en begränsad administrativ börda på kreditinstitut och värdepappersbolag som härrör från skyldigheten att tillhandahålla interna system för anställda att tipsa om felaktigheter (s.k. whistle-blowing).

När det gäller bolagsstyrningen bidrar förslaget enligt kommissionen till att undvika överdrivet risktagande hos kreditinstitut och värdepappersbolag. Det bör bidra till större motståndskraft mot störningar i banksektorn och förbättra investerarnas förtroende. Därför bör effekten på kreditinstitut och andra berörda parter (insättare, aktieägare, kreditgivare) bli positiv. Förslagets åtgärder för ökad mångfald i styrelsernas sammansättning har enligt kommissionen sannolikt en positiv inverkan på jämställdhetspolitiken inom EU genom att underlätta för kvinnor att få ledande positioner i företag. Förslaget kan även komma att ha en positiv inverkan på kvinnors sysselsättning, enligt kommissionen.

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen anser att förslagen bidrar till finansiell stabilitet på EU nivå. Regeringen stöder att det rådande regelverket med två direktiv i stora delar blir en förordning eftersom det bidrar till att skapa ett mer enhetligt regelverk inom EU som bidrar till att stärka den finansiella stabilitet i EU och stärka den inre marknaden på det finansiella området.

Regeringen välkomnar att Basel 3-överenskommelsen nu ska genomföras i EU. Därför är viktigt att innehållet i överenskommelsen inte urvattnas när den genomförs som gällande rätt inom EU.

När det gäller de enskilda förslagen anser regeringen att medlemsstaterna ska ha möjlighet och rättighet att vidta eventuella ytterligare åtgärder som anses motiverade för att säkerställa den finansiella stabiliteten på nationell nivå. Det gäller inte minst eftersom det är medlemsstaterna själva som får stå för de statsfinansiella och samhällsekonomiska kostnaderna vid ett instituts fallissemang eller vid en finansiell kris. Därtill varierar den finansiella sektorns storlek i förhållande till ekonomin mellan medlemsstaterna. En stor sektor såsom i Sveriges fall, innebär att medlemsstaten i fråga är mer utsatt för finansiella kriser och innebär större för de offentliga finanserna. Därför bör de grundläggande kapitaltäckningskraven vara minimikrav såsom det internationella Basel 3-regelverket stipulerar, enligt regeringen.

Mot bakgrund av det resonemanget kan den fullharmonisering som kommissionen föreslår på vissa punkter eventuellt vara oförenligt med målet att minska riskerna för den finansiella stabiliteten. Regeringen anser att medlemsstaterna på nationell nivå måste ha möjlighet och rättighet att vidta de åtgärder som anses motiverade för att säkerställa den finansiella stabiliteten i landet. Mot den bakgrunden är regeringen tveksam till om bestämmelserna i förslaget är oförenliga med subsidiaritetsprincipen.

Kommissionens föreslagna åtgärder för medlemsstater som vill öka kapitaltäckningen är bl a att använda den kontracykliska bufferten och att arbeta med högre kapitalkrav inom ramen för tillsynen. Dessa två åtgärder är dock inte likvärdiga med högre generell kapitaltäckning och riskerar att vara otillräckliga. Kapitaltäckningskrav som inte regleras i lag riskerar dessutom att uppfattas som oförutsägbara och intransparenta.

Den kontracykliska bufferten syftar enligt Basel 3-överenskommelsen uttryckligen till att dämpa en alltför stark kredittillväxt i ekonomin. Det innebär att den i normala tider kommer att vara noll. Därför är den kontracykliska bufferten varken tillräcklig eller likvärdig med att ha högre nivåer på de grundläggande kapitaltäckningskraven. Kommissionen föreslår visserligen att den kontracykliska buffertens storlek ska få ta annan hänsyn än bara kredittillväxt, men denna möjlighet kan vara svår att operationalisera på ett förutsägbart sätt i regelverket.

Höga kapitalkrav inom ramen för tillsynen innebär institutspecifika krav vilka kommer att variera över tiden beroende på riskbilden samt det enskilda institutets exponeringar och förutsättningar. Därtill kommer juridisk osäkerhet: om ytterligare kapitaltäckningskrav inom ramen för tillsynen fungerar juridiskt är säkert först efter att det har testats förvaltningsrättsligt. Dessa faktorer gör att ökade kapitalkrav inom ramen för tillsynen inte är ett lämpligt verktyg för generella eller grupp-specifika påslag.

Regeringen anser att det i regelverket ska framgå att svenska bostadsrätter (och följaktligen andelar i bostadsrättsföreningar) fullt ut räknas som bostad när det gäller riskviktningen av panten för bostadslån. Det gäller i dag och det innebär att lån med pant i bostadsrätt som regel är berättigade till 35 procents riskvikt istället för 100 procent. Förslagens skrivningar är inte tillräckliga för att försäkra att Sveriges 800 000 bostadsrätter får samma riskvikt som småhus.

Regeringen menar även att de idag gällande undantagen från regelverket om stora exponeringar ska kvarstå, och att det tydligt framgår. Huvudregeln för stora exponeringar är att en enskild exponering inte får överstiga 25 procent av kapitalbasen. Mot bakgrund av de likviditetsproblem som uppstod under krisen är regeringen för det nya kravet att kreditinstituten ska ha likvida och högkvalitativa tillgångar för att klara 30 dagars likviditetsstörningar.

Sanktioner

Regeringen är som utgångspunkt positivt inställd till att sanktioner regleras i direktivet. Det är viktigt att sanktionsregleringen främjar en effektiv tillämpning och att sanktionsmöjligheterna inte kommer att skilja sig alltför mycket åt mellan medlemsstaterna. Det behöver också övervägas om den föreslagna detaljregleringen av den nationella rättstillämpningen verkligen är nödvändig.

Regeringen ser med tillfredsställelse att endast administrativa sanktioner omfattas av förslaget till direktiv eftersom dessa är lämpliga i sådana fall då omfattande skönsmässiga bedömningar inte aktualiseras. De administrativa sanktionerna kan med fördel samordnas på EU-nivå. Även så måste risken för en eventuell dubbelbestraffning i fall när även straffrättsliga sanktioner kan tillämpas på överträdelse beaktas. Detta skulle annars kunna strida mot Europakonventionen om skydd för mänskliga rättigheter.

Regeringen anser att ansvaret för åtgärder och handlingar inom en näringsverksamhet åligger verksamheten och inte den enskilda funktionären. Regeringen är därför tveksam till att de sanktioner som föreslås även ska kunna träffa enskilda personer.

Förslagen att införa ett särskilt skydd för den som avslöjar överträdelse, t.ex. en anställd på ett företag, och om mildare sanktioner för den som själv erkänner en regelöverträdelse kan vara motiverade i någon form för att nå en effektiv reglering om kapitaltäckning. Förslagen måste dock analyseras noga,

inte minst från en principiell och horisontell utgångspunkt, innan regeringen kan ta ställning till om sådan sektorsspecifik reglering är lämplig eller inte.

Regeringen är positiv till en harmonisering med miniminivåer för administrativa sanktionsavgifter och ser det som angeläget att nivån inte blir för låg. Det bör även fortsättningsvis vara möjligt att sätta ett tak för avgiftsnivån. Regeringen har inte tagit ställning till hur underlaget för beräkning av avgifter ska sammanställas.

När det gäller publicering av beslut om sanktioner stödjer regeringen som principiell utgångspunkt transparens och offentlighet. Regeringen har inte tagit ställning till hur en publicering ska gå till, men noterar att direktivförslaget undantagsvis medger en anonymisering av de publicerade sanktionsbesluten. Kraven på rättssäkerhet och skydd för den personliga integriteten måste beaktas. Finansinspektionen publicerar vissa beslut om sanktioner elektroniskt redan idag. En sådan bestämmelse om publicering av sanktionsbeslut som föreslås i direktivet kan dock innebära att en särreglering i förhållande till personuppgiftslagen behöver införas.

Regeringen stödjer förslaget att beslut i enskilda fall om administrativa sanktioner ska kunna överklagas och stödjer också att det lämnas till medlemsstaterna att närmare reglera utformningen av en sådan rätt.

Bolagsstyrning

Regeringen välkomnar kommissionens ambition att stärka bolagsstyrningen i kreditinstitut och värdepappersbolag. De angivna målsättningarna att - öka effektiviteten i styrelsernas risktillsyn, förbättra riskhanteringsfunktionens status och säkerställa effektiv övervakning av riskstyrning av tillsynsmyndigheter - framstår från svenskt perspektiv som lämpliga och ändamålsenliga. Däremot är en del av förslagen, särskilt avseende sammansättning och utformning av styrelse alltför detaljerade för att utgöra reglering på EU-nivå. Om en harmoniseringsansats ska göras bör den i större utsträckning medge utrymme för nationell tillämpning, ta hänsyn till befintliga bolagsstyrningsmodeller och möjliggöra flexibilitet med hänsyn till principen om proportionalitet. För att uppnå angivna målsättningar bör ansatsen snarare vara principen att skapa förutsättningar och syfta till att stärka bolagsstyrningen och åtgärda uppdagade brister snarare än att detaljstyra. Det är vidare även tveksamt om vissa delar av materialet lämpar sig för framtagande av tekniska standarder (ett uppdrag som den nya bankmyndigheten EBA åläggs i direktivet). Det kan till och med ifrågasättas om EBA i det här fallet har något mandat att utveckla tekniska standarder med utgångspunkt från vad som anges i Europaparlamentets och rådets förordning (1093/2010) om etablerandet av en europeisk bankmyndighet artikel 15(1) om tekniska standarder. Ur ett svenskt perspektiv är materialet i fråga inte tillräckligt tekniskt för att EBA ska få lov att ta fram tekniska standarder samt uppfyller inte kraven på att inte innebära strategiska beslut eller politiska val.

De föreslagna detaljerade reglerna om exempelvis styrelsens sammansättning och om inrättandet av en valberedning utan aktieägarrepresentation ligger långt från den svenska modellen med en aktiv ägarstyrning och självreglering, och förslagen riskerar att påverka företagens konkurrensförmåga negativt. Förslagen riskerar också att öka företagens administrativa börda. Det är inte heller påvisat att det finns ett behov av en så långtgående reglering.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Första mötet i rådsarbetsgruppen äger rum den 29 september 2011. Därför är övriga medlemsstaters positioner i dagsläget i stort sett okända.

Sverige, Bulgarien, Estland, Spanien, Litauen, Slovakien och Storbritannien är dock emot fullharmonisering av de grundläggande kapitaltäckningskraven och anser att de bör vara minimikrav i enlighet med Basel 3-överenskommelsen.

När det gäller bolagsstyrning kan det, att döma av grönbokskonsultationen, sammanfattningsvis konstateras att det finns en grupp av medlemsstater som har snarlika positioner med Sverige i flera frågor och då i synnerhet de frågor som kan ses som problematiska ur svensk synvinkel. Skiljelinjen kan sägas gå mellan å ena sidan medlemsstater som förespråkar mer principbaserad reglering framför en mer detaljreglering och å andra sidan medlemsstater som förespråkar det senare. I fråga om sanktioner ägde en vitbokskonsultation rum under februari 2011. Konsultationen gällde sanktioner för hela den finansiella marknaden, men en del slutsatser är tillämpliga även här. Ett flertal medlemsstater är i likhet med Sverige mycket tveksamma till att införa sanktionsregler för tillämpning gentemot enskilda fysiska personer. Finland, Storbritannien och Tyskland har, liksom Sverige, också påtalat risken för en eventuell dubbelbestraffning i fall då även straffrättsliga sanktioner kan tillämpas på överträdelser. Det skulle i så fall kunna strida mot Europakonventionen om skydd för mänskliga rättigheter. Att införa skydd för de som anmäler överträdelser och lindring för den som själv träder fram ses också som kontroversiellt.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Ännu inte kända med undantag för de delar som avser bolagsstyrning där Europaparlamentets utskott för ekonomi och valutafrågor (ECON) lämnat synpunkter på den grönbok som föregick de nu lämnade förslagen. I sin resolution betonade ECON att finanssektorn måste rätta sig efter realekonomins behov, bidra till en hållbar utveckling samt ta största möjliga samhällsansvar. Trots att det råder en brist på etik i aktörernas ageranden betonar ECON ändå vikten av att åtgärder tar hänsyn till den rådande ekonomiska situationen och behovet av tillväxt och därmed undviker

genomdrivande av en kostsam rättsakt som sedan visar sig bli verkningslös (en s.k. Sarbanes-Oxley effekt).¹ Mot bakgrund av detta och de varierande bolagsstyrningsstrukturerna inom EU konstaterar utskottet att en ensidig lösning vore olämplig och skulle kunna skada finansinstitutens konkurrenskraft. ECON gör vidare bedömningen att nationella tillsynsmyndigheter är bäst lämpade att fatta beslut i enlighet med EU-principer som bör utgöras av stränga minimikrav för att garantera god styrning. Ansatsen bör vara proportionerlig med en kombination av riktad principbaserad reglering och flexibla koder. Det krävs även regelbundna externa utvärderingar och tillsyn. ECON uttryckte även stöd för obligatoriska riskkommittéer, en oberoende och stark riskchef, kompetenskriterier för lämplighetsprövningar och en större mångfald i styrelserna.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Regeringen har skickat förslaget till de berörda aktörerna för konsultation under juli och augusti.

När de gäller bolagsstyrningsfrågor skedde en grönbokskonsultation med berörda aktörer i Sverige. Dessa var till stora delar mycket kritisk. Särskilt stark kritik tilldrog sig de förslag som gällde styrelsen, dess sammansättning och roll. Dessa anses vara alltför detaljerade och inkräktande på aktieägarnas ansvar och roll. Remissinstanserna förespråkar mer eller mindre unisont en principbaserad reglering eller allra helst riktlinjer som kan införlivas i nationell kod framför kvantitativa detaljregler. Skillnader i bolagsstyrningsmodeller och synen på principen följ eller efterlev inom EU betonas genomgående. Detta framhålls som en anledning till att principbaserad reglering är att föredra. Remissinstanserna betonade även att hänsyn måste tas till principen om proportionalitet där verksamhetens omfattning och komplexitet måste utgöra ett riktmärke. Verksamhetens behov och förutsättningar (och inte detaljreglering) måste enligt berörda aktörer även vara utgångspunkten när det gäller frågor som rör styrelsernas sammansättning och frågor som mångfald (avseende kön, geografi, professionell erfarenhet m m), tid som avsätts och samlad kompetens. Kollegiet för svensk bolagsstyrning anser exempelvis att det inte presenterats övertygande underlag för att det behövs nya och mer detaljerade regler på bolagsstyrningens område. I förekommande fall bör principbaserade regler väljas framför detaljregler.

¹ The Sarbanes-Oxley Act är en amerikansk rättsakt som drevs igenom 2002 efter diverse skandaler (t ex Enron) men som blev mycket kostsam för börsbolagen trots att det under finanskrisen visade sig att den till stora delar varit verkningslös.

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

För direktivet är den rättsliga grunden artikel 53(1) i EUF-fördraget. Beslut fattas enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet i artikel 294, d.v.s. Europaparlamentet är medbeslutande. Rådet beslutar med kvalificerad majoritet.

För förordningen är den rättsliga grunden artikel 114 i EUF-fördraget. Beslut fattas enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet i artikel 294, d.v.s. Europaparlamentet är medbeslutande. Rådet beslutar med kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

I motiveringen till förslaget till direktiv gör kommissionen bedömningen att förslaget är förenligt med proportionalitetsprincipen och subsidiaritetsprincipen.

När det gäller proportionalitetsprincipen anser regeringen att den är extra viktig med tanke på förslagets tekniska komplexitet och omfång. Här är det värt att påpeka att kommissionen har valt en ansats som innebär ett gemensamt regelverk för alla EU:s 8 300 banker och kreditinstitut och värdepappersbolag.

Som skäl att reglera på EU-nivå istället för på nationell nivå anges att målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna. Enbart EU-åtgärder kan säkerställa att den finansiella stabiliteten värnas på EU-nivån.

Regeringen är positiv till det nya regelverket och att det precis som gällande regelverk i stor utsträckning regleras på EU nivå. Förslaget innehåller dock bestämmelser om vilken nivå på kapitalbasen ett institut ska ha vid varje tidpunkt. Bestämmelserna är utformade som absoluta krav som hindrar medlemsstaterna att lagstifta om högre krav, således får bestämmelserna karaktären av maximiregler. En för låg nivå på instituts buffertkapital kan innebära stora konsekvenser för statsfinanserna och samhällsekonomi som helhet. Således måste en medlemsstat på nationell nivå ha möjlighet och rättighet att vidta de åtgärder som anses motiverade för att säkerställa den finansiella stabiliteten i landet. Regeringen anser att bestämmelserna i förslaget framstår som oförenligt med subsidiaritetsprincipen.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

I samband med att förslaget presenterades av kommissionen skickades det ut på remiss till berörda aktörer inom branschen och relevanta myndigheter för att snabbt inhämta synpunkter på de skarpa förslag som presenteras.

Under hösten kommer Kommissionens förslag att förhandlas i rådet och i Europaparlamentet. Enligt Basel 3-överenskommelsen ska de nya kapitaltäckningsreglerna träda ikraft den 1 januari 2013. Första mötet i rådsarbetsgruppen är den 29 september 2011. Det är ännu oklart hur tidsschemat för Europaparlamentets och ECON-utskottets behandling av förslaget kommer att gestalta sig.

4.2 Fackuttryck/termer

Bolagsstyrning: avser vanligtvis relationer mellan ett bolags högsta ledning, styrelse, aktieägare och andra intressenter (såsom ex. anställda). Det förser bolagen med en struktur inom vilken mål och medel att nå dessa mål kan beslutas. God bolagsstyrning medför rätt incitament för styrelsen och ledningen att arbeta mot mål som ligger i linje med bolaget och dess aktieägars intressen. För finansiella företag ska även samhällets intresse av finansiell stabilitet tas till vara. Aktiebolagslagen bygger på en aktiv ägarstyrning.

Exponeringar: är poster som redovisas som tillgång i balansräkningen, derivatavtal som redovisas som skulder eller åtaganden utanför balansräkningen,

Följ eller förklara: Den svenska koden för bolagsstyrning bygger på principen följd eller förklara (engelska; comply or explain). Det innebär att ett bolag som tillämpar koden inte vid varje tillfälle måste följa varje regel i koden. Om bolaget finner att en viss regel inte passar med hänsyn till bolagets särskilda omständigheter kan det välja en annan lösning än den koden anvisar. Bolaget ska då tydligt redovisa detta, vilken lösning man valt i stället samt ge en motivering till att man valt denna lösning. I en årlig bolagsstyrningsrapport ska bolaget redogöra för hur man tillämpat koden, inklusive de punkter där man valt en annan lösning samt motiveringar till detta.

Förlustabsorberande kapital: det kapital som kan bära förluster i verksamheten. Aktiekapital är helt förlustabsorberande. Lånat kapital är i regel inte förlustbärande medan s k. hybridkapital i vissa fall absorberar förluster, beroende på vad som avtalats.

Hybridkapital: ett lån som kan konverteras till aktiekapital under vissa omständigheter.

Institut: I förordningen omfattar begreppet institut både kredit- och värdepappersinstitut. I direktivet omfattar begreppet institut alltemellanåt bara kreditinstitut.

Kapitalbas: Ett instituts kapitalbas består av primärkapital och supplementärt kapital. Minst hälften av kapitalbasen måste utgöras av primärkapital, som har en högre kvalitet än det supplementära. Primärkapitalet delas i sin tur in i två delar, tier 1 och tier 2. Tier 1 ska främst bestå av s.k. kärnkapital. Med detta menas kapital som fullt ut är tillgängligt för att absorbera förluster i rörelsen och som är efterställt allt annat kapital vid en likvidation.

Kapitalkravsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/49/EG av den 14 juni 2006 om kapitalkrav för värdepappersbolag och kreditinstitut (omarbetning) 4,

Kreditbetyg: en bedömning av kreditvärdigheten hos en enhet, en skuld eller finansiell förpliktelse, räntebärande värdepapper, preferensaktier eller andra finansiella instrument, eller en emittent av en skuld eller finansiell förpliktelse, räntebärande värdepapper, preferensaktier eller andra finansiella instrument, som genomförts med hjälp av ett etablerat och definierat rangordningssystem med olika betygskategorier,

Kreditinstitut: bank, kreditmarknadsföretag och Svenska skeppshypotekskassan,

Kreditinstitutsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/48/EG av den 14 juni 2006 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut (omarbetning).

Kreditvärderingsinstitut: en juridisk person vars verksamhet inbegriper yrkesmässigt utfärdande av kreditbetyg.

Kärnprimärkapital: det mest förlustabsorberande kapitalet. Motsvarar i princip eget kapital, det vill säga aktiekapitalet samt ackumulerade, icke-utdelade vinster.

Lednings- och ägarprövningar: I syfte att säkerställa en lämplig sammansättning och beteende i styrelsen utförs av behöriga tillsynsmyndigheter prövning av personers ärlighet och anständighet samt bakgrunds kontroll (efter främst bedrägerier och konkurser).

Likviditet: tillgång till likvida medel, dvs. tillgångar som snabbt och med små transaktionskostnader kan omsättas. Räntebärande statspapper är ofta mycket likvida i moderna marknadsekonomier. Fasta tillgångar har betydligt lägre likviditet och är illikvida tillgångar jämfört med de flesta finansiella tillgångar. Vid en finansiell likviditetskris finns det få köpare vilket innebär att finansiella tillgångar är svåra att sälja och därmed illikvida. På många marknader finns det särskilda aktörer, s.k. market makers, som ser till att det finns tillräcklig likviditet i handeln av ett värdepapper.

Motpartsrisk: Risken att en motpart (varje part i ett avtal) inte kommer att leva upp till sina skyldigheter enligt avtalet.

Riskvikt: En riskbaserad kapitaltäckning innebär att olika låntagare, i fråga om kreditrisk, tilldelas olika riskvikter som är knutna till risken att låntagaren inte kan fullgöra sina låneåtaganden. Kapitalkravet beräknas därefter som lånebeloppet multiplicerat med riskvikten gånger det grundläggande kravet på 8 procents kapitaltäckning. Ett lån på 100 miljoner kronor till ett företag skulle med en riskvikt på 100 procent innebära ett riskviktat kapitalkrav på $100 \text{ miljoner} \times 100 \% \times 8 \% = 8 \text{ miljoner kr.}$

Soliditet: ett finansiellt nyckeltal som anger hur stor andel av ett företags tillgångar som är finansierade med eget kapital. De tillgångar som inte är finansierade med eget kapital finansieras med lån.

Stora exponeringar: Med stora exponeringar avses i det här sammanhanget ett instituts exponering mot en annan kund eller grupp av kunder med inbördes anknytning när värdet uppgår till minst 10 procent av institutets kapitalbas. Kapitalbasen utgör ett buffertkapital som instituten har för att skydda sig mot förluster i verksamheten.

Styrelsen: det organ i ett bolag som svarar för organisation och förvaltning av bolagets angelägenheter. *Värdepappersbolag:* ett bolag som har tillstånd att driva värdepappersrörelse

Värdepapperisering: en transaktion eller ett program varigenom den kreditrisk som är förenad med en exponering eller en grupp exponeringar delas upp i delar, och som har följande egenskaper:

- a) betalningarna inom ramen för transaktionen eller programmet är beroende av utvecklingen av exponeringen eller gruppen av exponeringar, och
- b) prioriteringen av delarna avgör hur förluster fördelas under den tid transaktionen eller programmet pågår.